

SA SELLA

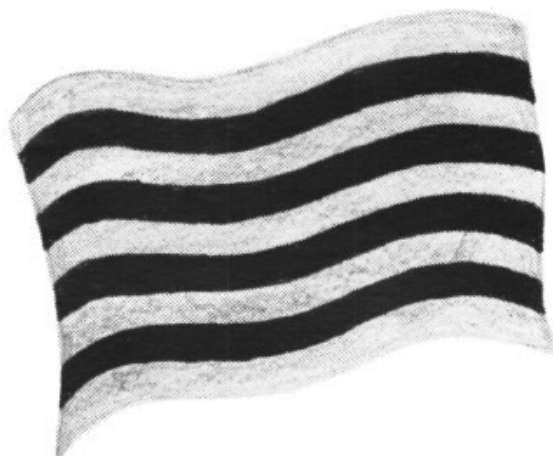
SEGONA ÈPOCA N° 30 *** 125 Pts.
ABRIL-MAIG 1993

Revista Informativa de Sencelles

MOSSEN BARTOMEU OLIVER

La Balanguera misteriosa,
com una aranya d'art subtil,
buida que buida sa filosa,
de nostra vida treu el fil.
Com una barca bé cavila
teixint la tela per demà.

La Balanguera fila, fila,
la Balanguera filarà.

Girant l'ullada cap enrera
guaita les ombres de l'avior,
i de la nova primavera
sap on s'amaga la llavor.
Sap que sa soca més s'enfila
com més endins pot arrelar.

La Balanguera fila, fila,
la Balanguera filarà.

/.../

SUMARI

Homenatge a D. Bartomeu Oliver.....	3
Entrevista.....	3
D. Bartomeu: Un home que va.....	10
L'Obra Cultural Balear.....	12
La Balanguera.....	14
Aina Moll.....	17
Durant la Guerra Civil.....	19
Sa Sella i D. Bartomeu.....	21
Agraïment.....	22

Impress a: **T** Tirrena S.A.
Pintor Juan Gris
Tel. 55 52 12.
Manacor

Revista Sa Sella
Carrer Antoni Maura nº 5
07140 SENCELLES

NOTA DE REDACCIÓ:

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels propis autors.

La data màxima per entregar cartes al director o articles pel pròxim número de Sa Sella és dia 30 de juny.

Les cartes al director han d'esser identificables o signades.

Aquest número ha sortit gràcies a la feina de :

Aina Moll i Marquès
Bartomeu Mut i Llabrés
Damià Quetglas Bergas
Antoni Ferrer
Antoni Mir
Simó Jordi Garau
Antoni Vallés
Pere Llabrés
Joan Florit Horrach
Guillem Mut
Joana Ferragut
Maria Vich

FOTOGRAFIA

Josep Pons Verd
Josep Capó
Bartomeu Mut

Dipòsit Legal: PM 400-89

TELEFONS D'INTERÉS

Ajuntament.....	59 10 16
Apotecaria.....	59 15 42
Ambulatori.....	59 15 96
Ambulancies.(Inça).50	45 15
Avaries-Gesa.....	59 07 00
Bombers.....	085
Ca Ses Monjes.....	59 15 67
Guàrdia Civil.....	59 10 17
Escoles.....	59 16 53

100 ANYS
DE
MIRO
ILLES BALEARS

Homenatge a Don Bartomeu

Homenatge a Don Bartomeu Oliver : Biògraf de Sor Francinaina

Sencelles 26 - 11 - 1990

Dins el llarg camí que va de l'any 1855 -any de la mort de Sor Francinaina- fins el 1 d'octubre de l'any 1989, en que va tenir lloc la beatificació a Roma de la Beata Francinaina pel Papa Joan Pau II, trobam un grapat de persones que saberen ationar bé el caliu de devoció i d'admiració de tot un poble vers aquesta gran dona, Sor Francinaina.

Després de la primera i decisiva aportació del Rector Molinas, Don Bartomeu Oliver l'any 1933 escriu i publica una breu i seriosa biografia de Sor Francinaina per apropar-la més a tot el poble i devots d'Ella. Uns anys més endavant escrigué "Mare d'un poble" per esser representada.

Quan, a l'octubre passat, celebrarem les grans festes de la beatificació Don Bartomeu estava al llit febrós i amb poc humor de sortir al carrer, encara que gens mancat d'alegria i satisfacció profunda.

Per això, avui, primer any de la festa de la Beata Francinaina de Sencelles, la Parròquia de Sant Pere de Sencelles, ret, aquest vespre a Don Bartomeu, un afectuós homenatge de reconeixement, agraït que amb tota mereixença li pertany.

Per encarrec del Rector Don Simó Garau esboçaré breument quatre pinzellades del perfil humà i religiós de Don Bartomeu. Agraït, ho faré amb paraules amarades d'admiració i d'una vella amistat amb Don Bartomeu que el temps ha fet creixer cada vegada més.

Don Bartomeu Oliver, sens dubte, reuneix en la seva personalitat trets més que sobrats perquè sigui justament valorat per tot el seu poble.

Don Bartomeu, sencer d'arrel fonda i pels quatre costats, aquí va neixer i aquí -ha dit sempre- "vull morir", nasqué el 24 d'agost de 1903 a Cas Capità del carrer de Son Arrom. La seva infantesa fou la de tot nin senceller; quan acabava a l'escola i no havia de treballar a casa seva, jugava al carrer a la faveta, al salt de la mula, a bolles... amb els altres allots del poble. Els vespres anava a ca "ses monges" a doctrina, d'on li sorgeix la vocació religiosa, que el va conduir a iniciar els estudis en el Seminari de Mallorca 1916-

1928. També estudiar la carrera de Magisteri a l'Escola Normal de Mestres de Balears. Fou ordenat prevere el 18 de juny de 1928 a la Seu.

Per motius de salut durant els primers anys de capellà exercí de vicari a aquesta parròquia de Sencelles.

L'any 1930 es presentà i va guanyar les oposicions a mestre. A l'octubre del mateix any, 1930, ja fou destinat a l'escola de Villatomil, un poblet de Burgos. Em consta que alumnes seus -pocs sens dubte- d'aquells temps el recorden amb afecte.

L'any següent, 1931, l'Administració l'envià a Algaida -en el temps de la República- i segons diu ell mateix "allà m'en vaig anar i encara que em miraven de cua d'ull ningú gosà dir-me res".

Fins l'any 1947 va romandre a Algaida, llevat del curs 36-37 que es va quedar a Sencelles a causa de la guerra civil que havia començat el juliol del mateix any.

Els anys d'Algaida foren anys no massa tranquils donada la situació que vivia el país. Encara avui hi ha molts d'algaidins que el recorden com un home que no tenia por de res. De l'any 1947 fins el dia de la seva jubilació, l'any 1966, va esser mestre i director a Ses Escoles de Can Bril de Sencelles.

Si es veré que la tasca de Don Bartomeu com a mestre es repartí entre Algaida i Sencelles, la tasca com a capellà sempre l'ha viscuda aquí a Sencelles, collabo-
rant als quefers parroquials: predicació, moltes i llargues estones al confessional, cap a les joventuts d'Acció Catòlica, celebració de la missa, quasi sempre, a ca ses monges...

L'escola, l'església i l'hort
durant els estius- són els indrets
per on s'ha mogut Don Bartomeu
A l'hort no hi anava per descansar,
allà ajupit devall els arbres,
amb el bavera arragussat, empeltava
o entrecavava, regava i cuidava
"ses caeres" i contemplava el
nostre cel blau i lluminós.

Inquiet i curiós per tot allò del camp, ha romàs sempre interessat per tot el que passa a l'Església i al poble. Per aquests indrets de Sencelles han transcorregut els 86 anys de Don Bartomeu.

Un home intel·ligent, inquiet i obert a la problemàtica actual "ho llegesc tot, m'interessa

tot, tot em preocupa" encara ara ho diu. Bon capellà. Entusiasta i defensor empedernit de la nostra llengua. Home de caràcter fort, a vegades aspre i sense pèls a sa llengua. Conversador incansable home de poca por i també gens donat al luxe i comoditats, més aviat auster i estalviador.

Ell mateix escrivia a "Comunicació" (revista del Centre d'Estudis Teològics de Mallorca -abril 1986-) "Tot canvia, però En Tomeu Oliver, sempre ha estat

ell mateix, independent, partidari de la justícia, de la llibertat, la democràcia i de la igualtat social, poc amic dels dictadors i molt amic de la nostra llengua catalana".

Baix pell d'aquestes dades vull
esmentar i recalcar els dos trets
de la seva personalitat que crec
més el defineixen com a prevere
o com a capellà

-partidari de la justícia, de la llibertat

-molt amic de la nostra llengua
Aquests dos trets li surten del
moll dels ossos. Els viu com
a sang pròpia i l'han fet un
home lluitador incansable i també
l'han fet sovint un perdedor,
no estalviant-li incomprensió
i sofriment per part de gent
d'Església, d'autoritats civils
o simplement per part de gent
que sempre es mou al servei dels
que estan a dalt.

Des que el conec no l'he vist reular mai una passa respecte a aquestes dues conviccionsd aquestes que enalteixen un home i al seu poble que l'ha vist neixer. Al manco són mereixedores de respecte per part de tothom. L'amor i defensa de la nostra llengua li ve des dels primers anys al Seminari. Allà es fa molt amic d'un altre seminarista, Don Francesc de Borja Moll pel qui manté un forta i gran admiració. Li ajudà en la recollida de dades i confecció de fitxes pel Diccionari estant temporades a ca seva, aquí a Sencelles. És membre de l'Obra Cultural Balear des de la seva fundació.

D'ell vaig aprendre jo mateix a llegir el català i m'enpengué a escriure en la nostra llengua -"malgrat no posis els accents o facis qualche falta, escriu en català"- em repetia. Quan vaig dir missa em regalà sa col·lecció de Rondalles d'en Jordi des Recó amb unes paraules dedicades que em deia que després d'estudiar

teologia a Salamanca, era necessari començar a estudiar a aquesta altra gran Universitat que són les rondalles mallorquines de Mossén Antoni Maria Alcover. He procurat fer-ho i li estic personalment agraït.

Avui és quasi normal i cada vegada certament ho serà més l'ús de la nostra llengua, però els anys endarrera no sols no era normal sinó més aviat perseguit i castigat aquest dret inalienable de tot un poble. Don Bartomeu es va mantenir coherent i sovint sol. Manllevant uns versos del poeta Miquel Ferrà m'atrevesc a dir posant en boca de Don Bartomeu davant la nostra llengua

"Ell de tu s'enamorava
i es mirava dins tos ulls
Proclamà ta reialesa
quan de tots eres rebuig
Ell veié la diadema
en ton front, tan desvalgut".

L'altre caire humà i molt religiós que el defineix com a home i sobre tot com a capellà és la seva sensibilitat a la causa de la justícia i de la llibertat. Exigència d'evangeli i principi determinant d'una sana convivència humana.

Llengua, justícia i llibertat sempre van lligades i es presuposen una a l'altra com a fonament d'un poble o com a credibilitat de l'Església de Jesús.

Hom recorda sermons seus prou clars i punyents, davant persones i fets socials, ecclesials o polítics que ell considerava injusts, no ha callat mai reivindicant de paraula o per carta la defensa dels drets humans. Per això resulta a vegades incòmode i se li ha fet un buit immerescut. Fa 50 anys davant el fet monstruós dels assassinats a sang freda durant la guerra civil fou l'únic capellà de l'Església de Mallorca que gosà dir públicament i ben fort damunt aquella trona: "Deu no vol que mateu. No mataràs" Això li va suposar consell de guerra. Ell mateix conta com va esser la cosa:

"Per Pasqua de 1937 la Falange del poble volgué organitzar set dies de preparació espiritual per complir el precepte pasqual. Cercaren set capellans que havien de predicar un dia perhom. També m'hi posaren a mi, cosa que em sorprengué perquè la meua actitud era prou coneguda. Vaig acceptar i presentar la doctrina cristiana de l'amor, del respecte a la persona humana, del perdó, del Crist que morí i no matà ningú...

El dia següent quan venia de predicar la cuaresma de Consell, a la creu de Ca Na Ramellet vaig trobar uns amics que m'esperaven per dir-me que un comisari de policia havia arribat a Sencelles per detenir-me i dur-me engrillonat. El batle s'hi oposà amenaçant

que dimitiria. Uns dies més tard vaig esser citat a un consell de guerra a Ciutat. Afortunadament vaig tenir per jutge un comandant que era molt comprensiu i molt bona persona. Gent significativa del poble va fer passes ... A la fi el procés es va sobreseure... Fins aquí el que va succeir".

El fet important és que aquelles paraules evangèliques de Don Bartomeu poden excusar el pecat de la nostra Església de Mallorca que es replegà al socaire dels vencedors i preferí un mutisme còmode a la denúncia profètica i evangèlica.

Un homenatge a una persona -avui a Don Bartomeu Oliver- sempre comporta recordar, agrair i assumir els seus reptes.

El Concili Vaticà II ha proclamat que l'Església és abans que res "Poble de Deu". Poble que solament

es pot fer si hom estima i camina
per camins de més llibertat i
servici de la justícia per la
fe. Fraternitat que assumirà

la veu d'un poble i que vull,
per acabar, convertir-la en poesia
amb tots vosaltres aquesta nit,
amb tota la nostra Església de

Mallorca i amb tots aquells que
la pols del camí els impedeix
de recitar-la. Són les paraules
del poeta valencià Vicent Andrés
Estellés, premi d'honor de les
lletres catalanes. Són paraules
manllevades que de tot cor -crec
sincerament- vos deim a Vós Don
Bartomeu els vostres amics:

Assumiràs la veu d'un poble,
i serà la veu del teu poble,
i seràs, per a sempre, poble,
i patiràs, i esperaràs,
i aniràs sempre entre la pols,
et seguirà una polseguera.

No t'han parit per a dormir:
et pareixen per a vetlar
en la llarga nit del teu poble.
Tu seràs la paraula viva,
la paraula viva i amarga.
Ja no existiran les paraules,
sinó l'home assumint la pena
del seu poble, i és un silenci.

No tot serà, però, silenci.
Car diràs la paraula justa,
la diràs en el moment just.
No diràs la teua paraula
amb voluntat d'antologia,
car la diràs honestament,
iradament, sense pensar
en ninguna posteritat,
com no siga la del teu poble.
Potser et maten o potser
se'n riguen, potser et delaten;
tot això són banalitats.
Allò que val és la consciència
de no ser res sinó s'és poble.
I tu, greument, has escollit.

Moltes gràcies i per molts anys
Don Bartomeu.

Don Antoni Ferrer

ENTREVISTA

Entrevista publicada a Sa Sella núm. 13, que tornam a reproduir pel seu interès. Desgraciadament ja teniem aparaulada una altra entrevista però no hi varem esser a temps.

ENTREVISTA A: "DON BARTOMEU OLIVER".

Bartomeu Oliver ("Es Capità"): Capellà, polític cent per cent, mestre d'escola, mallorquinista, catalanista, inconformista, revolucionari, enemic de la injustícia, amant de la natura,... en una paraula, un intel·lectual, sí o no?

Heu estat mai rector de qualque parròquia?

No, jo som mestre d'escola i capellà, i no he tengut mai cap càrrec dins l'església de manera constant.

Per quin motiu?

Perquè no ho he volgut esser.

Mallorquí-Català: Similituds i diferències.

El català és la llengua, és el tronc comú; el mallorquí és una variant.

A la llengua comú la formen aquests distints dialectes o variants (mallorquí, barceloní, valencià, etc.) que, en conjunt constitueixen la llengua catalana; la resta són romanços. El català com a llengua és tant nostre com d'un barceloní o d'un valencià.

El mallorquí és una variant més dins la llengua comú que és el català.

Com es definiria políticament?

Políticament som de centre i socialment som d'esquerra.

Països catalans: Una relíquia històrica o una realitat actual?

Aquesta expressió és un nom modern, és una manera (molt acertada) d'anomenar una realitat històrica; els països catalans són una nació, una llengua, una història i uns costums comuns (amb les seves diferències).

Dins la jerarquia catòlica pot existir un capellà d'esquerres?

Jo crec que sí, de fet, avui n'hi ha, inclús molt acostats al comunisme i són capellans meravellosos.

Creu que l'hàbit fa el monjo?

No, l'hàbit no fa el monjo, són les obres i les virtuts; jo duc l'hàbit perquè és còmode. Quan tothom en duia, jo, a vegades, anava sense; jo som així.

Creu que actualment una monarquia dóna estabilitat a un país?

Si és estimada i acceptada pel poble, crec que el monarca com a símbol objectiu, estabilitza i frena moviments que poden esser perjudicials.

Què li diu aquesta frase: La religió és l'opi del poble?

Jo la canviaria: "La religió ha estat l'opi del poble". En altre temps la religió va esser la manera de fer callar el poble pobre predicant-li humilitat, calma, etc.; però, avui en dia no ho és. Avui l'església predica contra el poder desmesurat, les grans riqueses,... Per tant, avui l'església no és l'opi del poble.

Respecte a la Beatificació de la Venerable, es valora més el material que l'espiritual?

La gran massa, la multitud, valora més el material. La gent que no fa renou creu de veres en ella.

Com es definiria: com una persona inconformista, revolucionària o polèmica?

Som inconformista i revolucionari davant una irregularitat o davant una injustícia.

Un escritor mallorquí, un castellà i un estranger.

Costa i Llobera, Pérez Galdós i Dante.

Un polític mallorquí, un nacional i un estranger.

Sebastià Serra, Fernando Morán i Adenauer.

Quina qualitat valora i quina desprècia d'una persona?

Valor la justícia i la sinceritat i desprecia la hipocresia i la mentida.

Un color?

El verd, aborrec l'asfalt i el ciment armat.

Creu en la unitat d'Europa?

Totalment.

Una peça musical?

La Balanguera.

Armes nuclears, sí o no?

Jo som home de pau, ni "yankis" ni "russos".

Un desig no realitzat?

La unitat dels agricultors del poble, donar veu als pagesos.

Què opina de la revista?

Els articles han d'estar firmats i no s'han d'admetre articles en foraster. Els acudits d'en Barramot no me pareixen meravelles i els escrits han d'esser curts (que ho són) i que tothom s'expressi lliurement.

Ha millorat mol lingüísticament i en general veig que va evolucionant positivament; m'agrada; tirau endavant.

Don Bartomeu Oliver: Un home que va estimar

Ningú hagués pensat mai que quinze dies després del funeral d'En Miquel, el germà de D. Bartomeu, les campanes tornassin tocar a mort i aquesta vegada per ell, per un home carregat d'anys, però d'una salut forta; al manco, és el que semblava.

La mort de D. Bartomeu em deixà consternat, no havia tingut temps de preparar-me per al seu traspàs quasi sobtat. Mig assumida la ruda passada de la separació d'un gran amic, em vénen a la memòria molts de records seus i es va dibuixant una imatge d'ell que com més passi el temps més nítida i clara es tornarà.

De la vida d'una persona se'n poden fer moltes i variades lectures depèn d'incomptables circumstàncies. No he conegut el D. Bartomeu jove o en plena maduresa, sinó el vellet en els últims set anys de la seva vida a punt de complir els noranta.

I aquestes són les pinzellades més remarcables que, des de la meua posició i relació, puc fer de la personalitat de D. Bartomeu. Sempre m'admirà, a pesar dels seus anys:

-La gran memòria i la gran claretat mental que fins a l'hora del morir va mantenir.

-L'afecció a la lectura l'ocupava gran part del dia, ho llegia tot, volia estar informat sobre tot.

-Era un gran conversador, que s'alegrava de les visites i nedava a gust amb les tertúlies fumant cigars un rera l'altre.

-Era observador del seu entorn i tenia un gran sentit crític.

-Sempre va viure austerament.

Valorava i estimava:

-La llengua Catalana com expressió de la identitat d'un poble i exponent de la seva cultura. Li dolia que la clerecia i paisans no lluitassin per aquests nobles ideals, pels quals ell gastà

L'afecció a la lectura l'ocupava gran part del dia, volia estar ben informat sobre tot.

tota la seva vida. Al final dels seus dies se sentia com a fracassat, puix eren pocs els que mantenien la lluita.

-el poble de Sencelles era el

seu goig, encara que també li deixà clavades moltes espines.

-La Beata Francinaina que tan profundament coneixia i estimava. Deixà escrita la vida de Sor

Francinaina, el drama "Mare d'un poble" i molts d'articles sobre diferents aspectes de la Beata i el seu poble.

-La Parròquia de Sant Pere amb els diferents grups que treballen.

-L'escola i l'educació, a les que hi dedicà els millors dels seus anys.

-Les persones que realitzen alguna tasca pel poble, etc...

Detestava:

-La hipocresia, l'abús de poder, les dictadures, la manca de valor i gosadia, les persones que medren per pujar a costa dels altres, el desinterès i la poca participació en les qüestions socials i polítiques del poble.

Em cridà poderosament l'atenció les paraules que ell va pronunciar, en el funeral del seu germà, en forma de pregària i de manera solemnia; Justícia, Pau i Llibertat. Aquests valors que D. Bartomeu sempre portà dins l'ànima, són

el testament espiritual d'un home íntegre, decidit i auster, que mai tengué por de dir o de professar el que sentia encara que no fos escoltat o tinguessin els seus ideals com a cabòries.

Fou un home lluitador, no sempre ben vist i quasi mai recolzat. El seu mèrit, el treball i la lluita de tants d'anys sense aturar-se en el camí, ni defallir a l'intent. Al llarg de la vida aprengué a anar contra corrent, i no esperà ni rebé mai premis o recompenses.

A pesar d'haver rebut tant poc, D. Bartomeu s'ha donat a tots i ho ha donat tot gratuïtament.

D. Bartomeu Oliver i Amengual ha estimat molt.

Simó Jordi Garau i Matas

Era observador del seu entorn i tenia un gran sentit crític.

L'ANGEL REBEL

"Tot canvia, però En Tomeu Oliver sempre ha estat ell mateix, independent, partidari de la justícia, de la llibertat, la democràcia i de la igualtat social, poc amic del general Primo de Rivera i molt amic de la nostra llengua catalana". Són paraules de Mn. Bartomeu Oliver a la revista Comunicació (Centre d'Estudis Teològics de Mallorca, 1986, núm. 42-43), un home que va posar a prova la seva integritat i coherència personal amb els seus principis en una situació límit, amb aquell conegut sermó de 1937 contra la barbàrie. Un home que va formar part sempre de la millor tradició de l'Església mallorquina que tant ha treballat per la cultura i pel país (Salvador Galmés, Costa i Llobera, Antoni M. Alcover, Llorenç Riber...), un home íntegre, coherent amb el seus principis, valent en les actituds, que havent vençut un any més l'hivern ens va deixar amb el primers dies bells i assolats de la primavera.

Mn. Oliver va ser un dels primers soci de l'Obra Cultural Balear. En Miquel Fullana, un dels fundadors primer secretari i que enllaçava la creació de l'entitat als anys seixanta amb la memòria històrica del moviment cultural i de recuperació nacional de la Segona República relata al seu llibre Els deu primers anys de l'Obra Cultural Balear (Palma, 1991) que en publicar la crida a formar part de l'OCB, es varen rebre immediatament cinc cartes: una era de Mn. Oliver.

Volia participar com a soci fundador i, amb aquells altres mallorquins conscients de la seva identitat, ens va mostrar un camí possible, collectiu i eficaç, ara fa trenta anys. És gent com ell, la que construeix una societat. Gent discreta, constant en la seva tasca, conscient que cal defensar la llengua, la cultura, la persona-litat i els drets nacionals del seu poble.

L'any 1987, coincidint amb el primer quart de segle de l'entitat, es creen els Premis 31 de Desembre, un dels quals duria el seu nom. La intenció no era de reconèixer només les grans aportacions literàries o artístiques fetes des de les nostres illes a la llengua i a la cultura, o la trajectòria d'entitats i collectius, sinó també tasques i testimoniatges com el de Mn. Bartomeu Oliver mateix. Comportaments cívics no por modestos i duits a terme en àmbits com Sencelles o Algaida, per exemple, no havien de tenir manco drets a ser dotats d'un premi com aquest. N'hi ha que esperen transformar la nostra terra bé amb una sacsejada, bé exorcisant la realitat amb paraules, però és la suma de milers de petites actuacions fetes amb constància i amb sentit de país la que crea realitats estables. Necessitam molts de mallorquins que actuïn com Mn. Bartomeu Oliver.

Per això un dels Premis 31 de Desembre duu el seu nom. Està "destinat a premiar una activitat cívica (de dinamització cultural, de recuperació lingüística, de revalorització de la cultura popular) desenvolupada dins un determinat àmbit territorial o social. També es podrà tenir en compte un treball que contribueixi a la recerca o a un millor coneixement de l'àmbit en qüestió". En aquests sis anys de premis vet ací qui n'han merescut l'honor segons el jurat: Miquel Riera i Nadal, pel programa de ràdio Mallorca al vent; Josep A. Grimalt, pel programa de TV Lletres Menudes; la Federació d'AAVV de Palma; Damià Pons i Pons; la Federació de Corals de les Illes Balears,

Quaderns de Folklore, editats pel Collectiu Folklòric Ciutadella; amb mencions a Mn. Bartomeu Mulet i Ramis, de Sineu, el Grup Cucorba i la Coral Universitària. Com acaba un poema de JM Llopart, tots ells "són, també, la nostra terra".

Mn. Bartomeu Oliver va ser soci benefactor de l'Obra Cultural Balear. Ell estimava profundament l'entitat perquè la sabia independent, partidària de la justícia, de la llibertat, de la democràcia i poc amiga de les dictadures, i molt amiga de la nostra llengua catalana.

ANTONI MIR
President de l'OCB

PREMI BARTOMEU OLIVER

Destinat a premiar una activitat cívica (de dinamització cultural, de recuperació lingüística, de revalorització de la cultura popular ...) desenvolupada dins un determinat àmbit territorial o social. També es podrà tenir en compte un treball que contribueixi a la recerca o a un millor coneixement de l'àmbit en qüestió.

1987 Miguel Riera Nadal, pel programa de ràdio "Mallorca al Vent"

1988 Josep Antoni Grimalt Gomila, pel programa de TV "Lletres menudes"

1989 Federació AA.VV. de Palma

1990 Damià Pons i Pons

1991 Federació de Corals de les Illes Balears

Menció a:

1989 Mn. Bartomeu Mulet i Ramis, de Sineu

1990 Grup Cucorba

1991 Coral Universitària

VENTURES I DESVENTURES D'UN HOME DE COMBAT.

Si d'alguna cosa sé ben cert que mai em penediré, és d'haver conegut a Don Bartomeu "Capità". Junts compartirem una forta amistat, fruit del combregament comú amb tot un seguit d'ideals; la nostra llengua, la història, la nostra cultura, el poble de Sencelles...

Com a home que creia en els valors de l'agre de la terra, lluità constantment per defensar-los i potenciar-los al màxim.

Corria l'any 1973 quan, amb motiu de la commemoració del 118 aniversari de la mort de la Venerable, el 27 de febrer, vingué a presidir l'ofici, el Bisbe d'Eivissa, D. Francesc Planas, per indisposició del de Mallorca. En aquell temps, com avui en dia, encara hi havia gent a qui li agradava fer coses rares pel que fa a l'ús de la llengua. El Vicepostulador de la causa de beatificació i el Govern General de les monges de la Caritat que preparaven la festa, n'eren tot un exemple. Sembla que feien comptes de que es fes l'homilia en la llengua de l'"Imperio". D. Bartomeu, una vegada assabentat del que s'apropava, posà fil a l'agulla per arreglar-ho. Una noteta redactada per ell mateix i dirigida al Sr. Bisbe, poc abans de començar la celebració, va bastar perquè el predicador dugués a terme el sermó en mallorquí. Just hagué començat el discurs i ja hi havia gent que treia foc pels queixals.

Vet ací un exemple del respecte del que fou objecte per part d'aquelles persones alienes al poble, així com també un altre dels molts exemples de la seva tasca i defensa en pro de la nostra llengua.

El poble de Sencelles i la grafia del seu nom foren altres de les ocupacions que acapararen el temps del nostre personatge. L'amor i el desig d'estar amb el seu poble arribà fins al punt de renunciar a presentar-se a oposicions per canonge, una vegada que el Cabildo de la Seu l'hagués proposat com a possible candidat.

De la lluita pel correcte nom de Sencelles, a part de molts d'enfrontaments, en sortiren bons resultats. Una d'aquestes batalles guanyades fou la publicació d'un opuscle on presentava l'estudi realitzat sobre el tema. Per dur a terme aquesta tasca àrdua i complexa, D. Bartomeu tingué el recolzament dels seus companys historiadors, sobretot del P. Josep Capó de Santa Maria, als quals els havia encomanat que quan trobassin qualsevol document referent al poble senceller, en fessin una fotocòpia i li enviassin. A poc a poc, l'Ajuntament de la vila adoptà la grafia SENCELLES com a oficial (malgrat tot, encara hi ha gent que no se n'ha volgut adonar i fa la guitza escrivint i propagant versions completament absurdes).

Per damunt de tot, "Es Capità" era i es sentia un capellà. Preocupat per infondre l'esperit evangèlic a la seva gent, solia relacionar molt encertadament les Sagrades Escripures amb el moment actual que vivia el poble, i això ho reflexava

en els seus peculiars sermons. Els no tan joves recordaran el sermó dels mercaders en el temple i la consegüent versió aplicada de D. Bartomeu: "Sovint en ve qualgun de mercader per ca nostra. I, te pega dos copets a s'esquena. I, te somriu... Per veure si el t'entra!". Qui no recorda aquestes paraules?.

Don Bartomeu cuidà sempre la seva formació intel·lectual. Estava al dia en les darreres tendències que anaven sorgint dins els camps de l'ensenyament, l'agricultura, la llengua, etc. Això demostra que fos un home adelantat en el seu temps i que per tant el poble li quedàs endarrerit, donant peu a una certa incomprensió envers la seva persona. Realitzà un curs de català a Barcelona amb Pompeu Fabra. A part de matemàtics, realitzà els estudis d'Enginyer Agrònom. Per problemes de salut no va acudir a Lovaina (Holanda) on hauria estudiat psicologia experimental. Aprofitant un viatge a València, va veure factible contactar amb els conradors dels horts valencians per tal d'informar-se dels sistemes de cultiu, problemes que sofrien, i tècniques que empraven en la seva feina. Després d'haver fet una petita presentació i exposició dels motius de la visita, s'arromangava la sotana, la travava amb la corretja dels calçons i agafava les eines posant-se a fer feina davant els ulls d'aquella gent esglaiada per no haver vist mai un pagès amb sotana. I, entre una cavada de cebes i una fermada de domatigueres hi havia un intens intercanvi d'impressions camperoles entre els valencians i el sencerler.

Dins el camp de l'ensenyament, es fonamentà en els pedagogs més capdavaners de la seva època com Piaget i Montessori. Intentà donar sempre un sentit pràctic a la teoria. Dins l'àrea de naturals, per exemple, els alumnes podien experimentar el procés de la fabricació de la mel amb les caeres que tenien instal·lades dins l'hortet de l'escola, on conraven hortalisses i es dedicaven als arbres fruiters aprenint els distints sistemes d'empeltar-los.

Fins aquí, gairebé no he esmentat res sobre D. Bartomeu Oliver com a portaveu de la justícia. Com a tal, denuncià en qualsevol moment tota manifestació contrària a ella. I, atès que les veritats ofenen, aquesta rebel·lió contra la injustícia li portà seriosos problemes i més de dos i tres enemics. No aprofundiré massa en l'anècdota, si és que així se la pugui anomenar, de l'any 1937. Predicant sobre la doctrina cristiana de l'amor i del respecte a la persona humana, la frase "Els comunistes també són germans nostres", que tant agravià l'amor propi dels falangistes, aquells que l'havien elegit per predicar amb motiu de la preparació per a la Pasqua, li costà un Consell de Guerra. Dins el seu expedient figurava aquesta acusació: "Esta persona es de una forma manifiesta desafecta al Movimiento Salvador de España". Afortunadament, el procés acabà bé gràcies a la benevolència del jutge i a la intercessió del Bisbe Miralles en favor de D. Bartomeu. Quan em contava això em deia: "Ja n'estava cansat de veure barbaritats. No ho podia suportar més. Ho havia de dir. Ja no em feia por que em matassin".

PUNT DE VISTA

BARTOMEU OLIVER

Té 83 anys i senteix a l'edat d'un de natural. Està de capella i de mestre d'escola, per mandats de jerarquies superiors. Una malaltia l'impedí d'entrar a l'Escola Superior de Teologia de Barcelona. Fou jutge -sobornament de causa- per haver predicat que "els comunistes també eren humans" la quarantena del 37.

• ENTREVISTA: I. Ferrerians
• BIOGRAFIA: A. Crespi
• PUNT CRÍTIC: J. Oliver Araujo
• les habituals seccions d'EPOCA, POBIE, etc.

MEMORIA CIVIL

Suportant documental de BALEARES. Editat per PRESSA SA NOVA S.A. Director: Miquel Serra Magaña. Coordinador: Llorenç Capella. Assessor: Gregori Mir, Miquel Duran i Belarmino Serra. Coordinador: Periodistes. Dama: Guanyador. Col·laboradors: Roberto Jaurer i Climent Placeres. Fotografia: Bartomeu Oliver.

Agraïm les facilitats donades per a entrevistes, documentació escrita i gràfica a tots els participants en el projecte.

GASPAR MUNAR

Nat el 1899 a Pina, encara regent la tribuna del monestir del Serrat de La Roca. Professor de moral al Seminari al llarg de 33 anys i Superior dels monestirs del Sagrat Cor durant vint-i-quatre. Té diverses publicacions entre les que destaquen les referències a la seva oratoria de Mallorca.

L'ESGLÉSIA I LA GUERRA

E s'acabada la participació de l'església. La pau... Un que no hi ha anat al cor, per no et mola hi ha hagut i atacat contra la dignitat humana. Llavors era aquí. El gran de per era: exagerat. Els escriptors de Mallorca venien en tensió amb els de dreta. Era un temor terrible. Jo estic molt amb l'home en el sentit de ferent que suposava el silenci de les persones religioses de la jerarquia eclesial.

La veritat, la justícia i el Ben no tenia manera de manifestar-se.

Per jo no sabia "Fulgenci" era dos i mig.

De 200, el 18 de juliol

se'n presentaren una trentena al quarter segons un senyaller que hi era. El moviment va ser dels militars i dels "no-sos" de dreta que marxaven als jocs esportius. La República no havia estat tan hostil al món catòlic, com per produir-se tanta repressió. Però la part de l'una cosa immensa és homòfona. I l'església, els capellans catòlics.

Parlar de creuades és una burlesc. El llibre de Tarragona no va voler ferar aquesta pastoral conjunta. Franco, després, el va desterrar. Jo estava amb aquest llibre. Que que l'església s'equivoqués, havia d'haver estat independent i col·lar a la

pau. Pens que era una actitud defensiva davant els escriptors que no tractaven gaire bé als capellans, però era l'hora de mirar de conèixer a tots que erem germans.

Jo em vaig atrevir perquè soc l'únic a veure acabar la pacència. Donem "plafillo polític" a tot, Basora. Els filòsofs em digueren per fer un sermó de quaranta i vint per car a favor de la caritat. Va encandirar. Vengué en: Basora per desmarcar. Els altres capellans em deien que calia. Ningú em donà l'embornada; encara que se que alguns pensaven al bide perquè es manifestés davant tanta injustícia.

E a molt natural. Els republicans havien fet una guerra contra l'església. Més capellans havien cremat tendres. Tots els capellans teníem vestimenta eclesial per escriptors. Per tot aquest capítol de coses, l'església va batre a Franco, que havia promès l'Alcalme per defensar-la. Reuní Franco no era més que una actitud defensiva. Si era cremaven les esglésies era lògic el defensar-se, no?

Ara bé: per jutjar una època no hi ha com haver-la viscuda. Les vivències són files importants per comprendre un temps. A canvi, em m'acabo quatre "hermanos" a Bar-

celona. Però un desbordament tal de passió i implacabilitat. I els alguns no es poden consentir.

Per tot això, tot hom es va girar a favor. Fins i tot el Papa es va pronunciar al seu favor. Sabem que n'havien fet de desbarats! I en Franco es va agitar molt. Per això el van llençar.

Existentment que els nostres també en foren de grups. Moltes vegades per motius personals es va acusar de "volg" a algun innocent. I d'altres, morts sense miraments a qualsevol lloc. Jo crec que tots vam canviar.

L'església callava per-

que tots sentien el sentit de creuades que feia la guerra que feia de la guerra, en el sentit de defensa de l'església. Per i tot, algun senyaller de clergat s'unia a participar, però no pas per que no des més que mentides això que diu algunes esglésies a capellans armats. Els que que capellans participen en alguna quina acció. Se estaven al costat de filades o militars i no es per planta forosa.

En definitiva, vol dir que s'ha d'haver volgut per a predicar i l'actitud de l'església era desconfiança. Els nostres en feren de grups i tots la reconstruïm.

Avui en dia, encara hi ha gent que no li ha perdonat aquelles paraules i molts altres fets com aquest. Gent que pensa que un capellà mai havia de dir això. Gent que creu que D. Bartomeu s'emparava davall la sotana per poder dir el que volgués sense rebre res a canvi. Però, simplement el que feia era defensar la justícia per damunt qualsevol tipus de partit i ideologia política. Fins i tot els darrers dies de la seva vida estaren farcits de pensaments i paraules de justícia, repetint-me, adesiara: Justícia, Tomeu, Justícia!

La justícia juntament amb la pau i la llibertat foren les consignes que caracteritzaren tota la vida d'aquest home senceller. Una triada suplicada per boca seva en el darrer funeral al que assistí, el del seu germà Miquel. Una súplica que li hagués agradat tenir-la per epitafi. Una pregària que segurament reflexava, en aquell moment, el seu estat d'ànim.

Darrerament, la impossibilitat per a llegir i la vellúria de les seves cames l'havien convertit en un esclau de la solitud; obligat a veure's reduït a viure a la mercè dels que el cuidaven a la residència. A passar el temps parlant amb els que l'alegraven amb alguna visita. D'aquesta manera, físicament quedava truncada la seva condició de llibertari, encara que espiritualment, crec, que mai l'arribà a perdre.

No tinc cap dubte que D. Bartomeu tingué molts detractors, alguns més ferotges que els altres. Així i tot, tampoc li faltaren amics. Uns que l'estimaven pel que era. Uns altres que "l'estimaven" pel que tenia. Però, de tot això, el temps serà qui millor en passarà comptes. Del que n'estic ben segur és de que Mossèn Bartomeu Oliver i Amengual sempre fou un home de combat, feel, en tot moment, als principis que regiren i caracteritzaren la seva vida.

MOSSEN BARTOMEU OLIVER

"Mossèn Bartomeu" ("Mossèn Bartomeu de Sencelles", per als seus amics i admiradors no sencellers, que sabíem fins a quin punt estava unit al seu poble) ens ha deixat. Quinze dies abans l'havia precedit el seu germà, i segurament molts dels qui em llegiu assitíreu al funeral i poguéreu veure Mossèn Bartomeu concelebrant amb tres sacerdots més -assegut a una cadira, a causa de la seva debilitat i del pes dels seus 90 anys- i emocionar-vos quan s'aixecà amb dificultat de la cadira, després de les pregàries, i digué amb veu forta:

Quan a molts de pobles de Mallorca es deia la missa en castellà, ell la deia en mallorquí, i feia unes homilies vibrants, directes- que potser qualquú trobava agressives-, on sempre era present la defensa de la pau, la justícia i la llibertat i, com un aspecte del mateix tema, la de la llengua i la cultura de Mallorca, que ell estimava apassionadament.

Patia de veure que molts de mallorquins-i més encara si erenm sencellers- minusvaloraven la nostra llengua, i feia tot quant sabia per fer-los reaccionar.

Festa de Santa Maria del Camí 1966. Homenatge a Miquel Dolç. D'esquerra a dreta a par tir del centre. El Batle de Sta. Maria, Rector Miquel Rosselló, Mossèn Bartomeu Oliver Josep Mª Llopart, Francesc de Borja Moll. Dret, Miquel Dolç agraeix l'homenatge.

- No vos faré cap sermó. Només vull afegir una pregària a les que acabam de fer: Pau, Justícia i Llibertat!

Els assistents responguéren "Escoltau-nos, Senyor!", amb un augment de fervor que sens dubte ell ens havia encomenat, i vaig comprendre que mantenia intacta la força moral dels seus sermons dominicals de fa vint-i-cinc o trenta anys.

No comprenia que molts perdessin temps i energies discutint "que si català o mallorquí" mentre acceptaven sense escrúpols el domini del castellà i brufaven la conversa de castellanismes escandalosos. Va batallar llargament per la grafia correcta de Sencelles, a la qual va dedicar un fulletó, i va escriure articles i treballs diversos sobre temes i personatges

de Mallorca(entre ells, naturalment Sor Francinaina), per fer-los conèixer i estimar.

Ell es considerava, però, "un soldat ras" de la lluita per la nostra identitat, s'atribuïa sobretot la tasca d'estimular els altres i de donar suport a les empreses útils a la nostra llengua: l'Obra del Diccionari i activitats afins, l'Obra Cultural Balear -que ha fet santament de donar el seu nom a un dels seus premis-, etc.

Tenia una bona amistat amb mon pare -del temps del servici militar, si no vaig errada- i estimava molt la seva obra. Va tenir una gran alegria de reprendre contacte quan vaig triar Biniali per fer-hi una caseta, i mon pare es deixava arrossegar lluny de la seva taula de feina amb la perspectiva de fer una xerradeta amb ell. El fet que jo em dedicàs també a la llengua em va valer

immediatament les simpaties de don Bartomeu, i vaig tenir ocasió de compartir llargues converses -a ca seva, on ens acollia la seva germana Paula, o a ca nostra, a Biniali- plenes de l'eufòria dels ideals compartits.

L'any passat el vaig visitar per darrera vegada, a la residència del Convent. Ja no hi veia per llegir, i patia diverses xacres, però el seu esperit es mantenia ferm. Em va fer mil preguntes i manifestà una fe incommovible en el recobriment final de la nostra llengua. "Es qüestió de no deixar de predicar!", va ser

la seva darrera recomanació. I jo confii que, ara que ens ha deixat, el record dels seus sermons continuarà actuant i donarà fruit entre els sencellers, i entre els mallorquins en general.

Aina Moll

A la dreta, D. Bartomeu vora el rector Rosselló, dia 4 de Setembre del 1966. Predicador de la festa a Santa Maria. En un homenatge a Miquel Dolç.

DURANT LA GUERRA CIVIL

MOSSÈN BARTOMEU OLIVER,

O SABER DESTRIAR LA PRUDÈNCIA DE LA POR.

Damià Quetglas conta en aquest article la seva trobada amb don Bartomeu i la seva filosofia davant la vida.

En Damià Quetglas Bergas és llicenciat en periodisme per la Universitat de Barcelona. Ha exercit a RTVE, al diari Balears i a Última Hora. L'any 1986 participà en la redacció del suplement del Balears que commemorava el 50è aniversari de la Guerra Civil. A través de la confecció d'aquest suplement "Memòria Civil" conegué i tractà amb la figura de mossèn Bartomeu Oliver.

Actualment treballa al Diario de Mallorca i és el delegat de l'edició Comarca d'Inca.

Fou el guanyador del premi Ciutat de Palma de periodisme de 1992.

" A Sencelles hi havia un hospital pels pobres. Jo n'era el marmassor. Un mestre hi tenia 3 gallines al corral i a algú se li va ocórrer dir que havíem convertit l'hospital en una granja. Va arribar a venir-hi el mateix Governador, a veure la ditxosa granja. Només hi va trobar les tres gallines.

Això era el que es respirava durant la guerra, que aquí no va ser tal guerra: foc i sang."

Es el testimoni de mossèn Bartomeu, rebel tota la vida contra l'esclavitud i les formes de poder. I segueix:

" Per jo, Falange no existia aquell 36. Eren dos i mig. Quan els cridaren a Palma aquell juliol, deien que eren 200 i se'n presentaren una trentena, segons testimoni d'un sencer que hi va anar. El Movimiento era realment cosa dels militars i les pors a les llibertats que tenen. I la por és una cosa immensa i horrorosa. Qui no l'ha viscuda, a la por, no ho pot comprendre. Bona part de la culpa del que passà, la van tenir els capellans, que callaren, deien, per prudència.

Jo em vaig atrevir, perquè som un poc barrut i se m'acabà la paciència. Sé que molts pensaven com jo, però ningú em donà l'enhora-bona. Al contrari: em deien "Tomeu, calla !, que encara et mataran !. Es una cosa que no vaig entendre i no entendre mai. Anaven a intercedir per mi davant el bisbe Miralles, però callaven. Volien ser prudents, però no s'escapaven de la por".

Sovint, en aquest temps de benestars ent

sentim unir a la paraula vida qualificatius com difícil, avurrida, monòtona, cara, dura i altres pejoratius. I, massa vagades, aquestes expressions no estan en boca dels qui han hagut d'afrontar situacions estimablement angoixoses o raonable-

-ment difícils. Formen part, com la prudència de les virtuts cardinals amb la justícia, la fortalesa i la templança, del contingut cultural general i són emeses per persones que podrien rendir un homenatge a la vida. Vivim més atemorits, que no amb previsió i circumspecció. La

por es situa entre els sentiments, humans en correlació al temor a perdre el que es té, a no aconseguir les coses que es desitgen, i la inseguretat respecte d'un futur que es voldria garantir. La por bloquetja el comportament.

Mossén Bartomeu Oliver sabia d'aquesta por secular del seu poble mallorquí, que el fa dir Pere Mateu a aquell que cerca l'alternativa a la vida atemorida en la vivència del que és més personal.

Mentre esper que Josep Massot i Muntaner doni llum a les llargues cartes que mossén Bartomeu li va remetre a Montserrat, aon treballa constantment sobre la Guerra Civil a Mallorca, vull fer esment a un altre senceller protagonista d'un episodi d'aquells anys de pors. No sé el nom de pila. A Barcelona, on va residir una temporada, li posaren Na Trenches. Era un homosexual declarat i sembla que va tenir a veure amb l'execució contra l'únic capellà que van afusellar a Mallorca, el llubiner Jeroni Alomar Poquet.

Es, potser, el cas paradigmàtic de la por infiltrada en la pròpia vida. He sentit dir que tenia una acadèmia de ball a Sencelles, abans de la guerra. A més, era d'esquerres. Però es va veure embolicat en el xantatge, la delació i les artmanyas de la policia política durant aquella espiral violenta del 36. Va fugir com va poder a l'Argentina.

La fuga és el destí de la vida aporuguida; la prudència, el vehicle per anar pel món. Però la fortalesa és l'arma de la veritat. I la presència silenciosa, passiva, ferma,... el camí dels autèntics lluitadors de la terra. Sense arrels, l'arbre es deixa dur pel vent del temps. Mossén Bartomeu, no va tenir la disort d'un Martin Luther King, però va tenir la paciència d'un Gandhi per aguantar 50 anys un exili interior, sense amollar mai la paraula dita, sense por i amb un alt contingut de prudència.

Damià Quetglas

Sa Sella i don Bartomeu

SA SELLA

Anava caminant pel carrer, era un dia qualsevol d'aquest hivern passat.

Vaig trobar el meu company i em va recordar que Don Bartomeu "Capità" ens havia fet arribar el seu desig de parlar amb nosaltres com a membres de Sa Sella.

Anàrem de cap a la Residència per parlar amb ell.

Només entrar ja es notava aquest característic ambient acollidor d'una casa on tothom es ben rebut.

Record que sa primera persona que trobarem va ésser en Toni "Placa". Assegut a una cadira ens va mirar amb aquell somriure

que sempre portava. No fa molts d'anys que li férem una entrevista, una llarga entrevista. Ens va contar moltes coses de Sencelles, d'aquells anys, de Santa Agueda, de Santa Aguedeta, o com ell deia de "Santa Gateta",... Un gran home en Toni.

Ell mateix ens va indicar on podíem trobar Don Bartomeu.

Pujàrem ses escales i a la dreta una habitació amb la porta mig oberta. Tocam, sa veu inconfusible de Don Bartomeu ens convidà a passar.

Davant nostre una habitació senzilla, un llit, una estanteria plena de llibres i revistes, i una camilla a la que estaven

asseguts Don Bartomeu i el seu germà Miguel.

Ens varen saludar amablement i ens convidarem a seure.

Sempre que un parlava amb ell sabia que tenia davant una persona que et coneixia molt bé. Demanava per sa família, s'interessava per la feina, pels estudis, per tot el que feia referència a tu.

En Miquel sortí no sense abans fer una broma i despedir-se efusivament. També ell estaria poc temps a despedir-se per sempre.

Quedàrem amb Don Bartomeu i parlàrem de moltes coses.

Dels "invents" que va fer per intentar fer més rendible el nostre abandonat camp; de la curiosa i jo diria increïble història de com es va construir s'abeurador de sa Plaça Nova (esbucat per fer-hi un monument a sa inutilitat més absoluta); dels seus intents per crear un nucli local de S'Obra Cultural Balear, i de moltes altres coses que no seria lícit escriure sense el seu consentiment.

Passàrem una bona estona i de cop i resposta ens va dir el motiu pel qual ens havia cridat.

Ens volia felicitar, sí, ens volia felicitar perquè feiem Sa Revista. Va dir que passava molt de gust de llegir-la, que li costava perquè s'ull (assenyalà una lupa que tenia devora uns llibres) l'arribava a cansar, però que a poc a poc anava llegint el que podia.

Els escrits més llargs o en lletra més petita sempre hi havia qualquú que els hi llegia.

Ens havia cridat per donar-nos coratge i per felicitar-nos pel que havíem fet fins ara. Que no ens havíem de cansar, que malgrat tot sempre és necessari mirar endavant.

Va fer sa mitja i esperà.

Noltros callàrem. Poques coses es podien dir sinó donar les gràcies.

Li diguerem que en es pròxim número ens agradaria fer-li una entrevista.

Record que tornà somriure, aspirà tabac i digué que ell ja era molt vell i que poques coses ens podia contar.

Insistirem.

Es va fer un llarg silenci i va capetjar, que quan volguéssim allà estaria.

Ha volgut el destí que aquesta entrevista no sigui possible.

La mort tocà a la seva porta poc temps després de que un hora-baixa d'hivern un sencerler ens cridàs per felicitar-nos per fer Sa Sella.

Antoni Vallès Perelló

SA SELLA

AGRAÏMENT

Aquest ha estat l'edició especial i monogràfica que hem dedicat a la figura de Don Bartomeu Oliver, com ja varem prometre que fariem al número 29 de Sa Sella.

Pot esser que aquest personatge no fos valorat per un sector de la població, degut a les seves idees esquerranes, però simplement pel fet de mantenir-se constant en la defensa de la nostra cultura i llengua pròpia, durant èpoques de prohibició, persecució o indifèrència s'ha de reconèixer que té mèrit. És per això que les distintes anàlisis i articles d'aquesta revista de tots vos permetrà tenir una visió més ample i clara, sense aspectes anecdòtics sobre la seva vida.

L'any 1.990 la Parròquia i l'Ajuntament li oferiren un petit homenatge

però segurament en haver llegit i meditat sobre tota la revista, trobareu que allò té gust de poc i magre, i per ventura, seria necessari espolsar un poc el llibre del Reglament d'Honors i Distincions de la Casa de la Vila, i mirar, per dignitat, el que hi podria sortir...

Sencelles va esser amb la seva cultura, història, agricultura i personatges una de les grans passions de la vida d'en Bartomeu Oliver. Sa Sella, una revista de Sencelles, feta per a sencellers, per sencellers, i en aquesta ocasió amb l'inestimable ajut de plomes de reconeguda fama en el món de la cultura i el periodisme, li dedica un monogràfic a la seva memòria.

SA SELLA vol agrair a tots els que s'oferiren amablement a col·laborar-hi desinteressadament.

